

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Finanční zajištění nově a lépe

Od konce roku 2005 je v našem právní řádu upraveno finanční zajištění. Přestože jde pro bankovní a finanční trh o významnou právní úpravu, nedostávalo se mu přílišné pozornosti. V květnu 2009 došlo k novelizaci stávající evropské úpravy finančního zajištění z roku 2002 směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2009/44/ES. V důsledku novelizace evropské směrnice připravila vláda návrh nového zákona.

Důvodová zpráva k novému zákonu uvádí, že novelizační směrnice dává impuls českému zákonodárci k implementaci novinek finančního zajištění a také mu umožňuje napravit systematicky neúspěšné včlenění finančního zajištění do obchodního zákoníku, při jeho první implementaci. Nový zákon se týká pouze finančního zajištění a materiálně navazuje na původní úpravu v §323a - §323f obchodního zákoníku. Vyčlenění finančního zajištění do samostatného zákona a jeho přehledné členění může přispět k rozšíření právního povědomí o této úpravě. Je nepochybné, že „násilně“ včleněné paragrafy s kostrbatým obsahem v obchodním zákoníku spolu s těžkopádným překladem směrnice rozhodně nepřispěly k jeho oblibě. Zákon byl publikován ve sbírce pod č.408/2010 sb. a již nabyl účinnosti 1. ledna 2011.

Jak tedy nově rozumět pojmu „finanční zajištění“, koho se týká a jaký je jeho rozdíl oproti běžně používaným institutům zajištění závazků, jako je například zástavní právo.

Finanční zajištění

Pod pojmem finanční zajištění se jednoduše skrývá zástavní právo nebo zajišťovací převod práva k určitému předmětu zajištění, například k akci jako cennému papíru. Finanční zajištění slouží věřiteli k zajištění pohledávek finančního charakteru vůči dlužníku. Pro upřesnění definuje nový zákon pohledávku finančního charakteru jako pohledávku z obchodů, jejichž předmětem jsou například peněžní prostředky, investiční nástroje nebo emisní povolenky. Jde tedy i o úvěrové obchody.

Předmětem finančního zajištění mohou být například akcie, dluhopisy, samostatně převoditelná práva spojená například s akciemi, jako je právo na výplatu dividendy, pohledávky na výplatu peněz, úvěrové pohledávky. Pro předmět finančního zajištění je použit pojem „finanční kolaterál“, zřejmě z anglického slova „collateral“, jenž znamená jistotu nebo zajištění.

Stranou finančního zajištění je příjemce finančního zajištění a jeho poskytovatel. Jde tedy o věřitele pohledávky finančního charakteru a toho, který tuto pohledávku zajišťuje finančním kolaterálem.

Výhody finančního zajištění

Ke vzniku finančního zajištění možná překvapivě není nutná písemná smlouva. Vzniká již odevzdáním

předmětu zajištění věřiteli, případně připsáním na jeho účet nebo jiným odevzdáním podle druhu poskytovaného finančního zajištění.

Stačí, aby byly splněny zákonné požadavky a finanční zajištění vznikne bez dalšího přímo ze zákona. Strany takové smlouvy o zajištění však mohou dohodou působnost nového zákona vyloučit, tím pak režim jejich zajištění bude podléhat obecné právní úpravě.

Oproti ostatním způsobům zajištění závazků má finanční zajištění několik podstatných výhod, a to volnější způsob výkonu práva na uspokojení věřitele. Finanční zajištění totiž nepodléhá omezení, která vyplývají pro zástavní právo a zajišťovací převod práva z jejich obecné úpravy. Neuplatní se na něj zákaz sjednat propadnutí zástavy nebo povinnost věřitele zpeněžit zástavu pouze ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy.

V případě prodlení s plněním zajištěné pohledávky může věřitel prodat předmět finančního zajištění a uspokojit svou pohledávku z výtěžku. Prodej předmětu zajištění se může řídit ujednáním stran ve smlouvě o finančním zajištění, nebo není-li určen, způsobem obvyklým na finančním trhu. Věřitel může započíst hodnotu finančního kolaterálu na svou neuhrazenou pohledávku, možné je i propadnutí předmětu zajištění ve prospěch věřitele. Tyto způsoby uspokojení občanskoprávní úprava zástavního práva vylučuje.

Výkon práva na uspokojení z finančního kolaterálu může tedy vést k rychlejšímu uspokojení dlužné pohledávky a k menší administrativní a finanční zátěži věřitele, která je jinak s výkonem práva spojená. Odpadá nutnost podávat žalobu na zaplacení a následně návrh na zpeněžení předmětu zástavy ve veřejné dražbě, což je nákladné a zdlouhavé.

Další výhodou finančního zajištění, je jeho vyčlenění mimo insolvenční a exekuční řízení. To zvyšuje pravděpodobnost, že dlužná pohledávka bude v případě výkonu práv z finančního zajištění uhrazena.

Finanční zajištění je však určeno pouze subjektům jmenovaným v zákoně a vztahuje se na omezené typy pohledávek.

Co přináší nová právní úprava

Nový zákon rozšiřuje předmět finančního zajištění o úvěrové pohledávky a okruh subjektů finančního zajištění o fyzickou osobu. Třetí oblastí je upřesnění pravidel pro realizaci práva na uspokojení z finančního kolaterálu. S tím souvisí i vyloučení některých právních předpisů aplikovatelných na výkon práva u běžných zajišťovacích prostředků.

Zákon nově umožňuje, aby poskytovatelem či příjemcem finančního kolaterálu byla i jakákoliv právnická osoba, pokud se finanční zajištění sjednává v souvislosti s její podnikatelskou činností. Podmínkou je, že tyto osoby sjednávají finanční zajištění pouze s osobami uvedenými v zákoně, tedy například s bankami, pojišťovnami, poskytovateli úvěrů, investičními společnostmi.

Využití institutu finančního zajištění se nově umožňuje i fyzickým osobám, a to na straně poskytovatele. Důležité je také poznamenat, že finanční kolaterál se v případě fyzické osoby omezuje pouze na peněžní prostředky a finanční nástroje, které má příjemce u sebe za účelem poskytnutí investiční služby a na peněžní prostředky a finanční nástroje získané za tyto hodnoty. Nemůže však jít o vklady fyzické osoby u banky.

Případný převod předmětu finančního zajištění se bez ohledu na obecnou úpravu zástavního práva a zajišťovacího převodu práv se řídí zákonem o finančním zajištění.

Návrh nového zákona pak výslovně stanoví, že nedotčena zůstávají ustanovení občanského zákoníku

upravující podmínky účinnosti postoupení nebo zastavení pohledávky vůči dlužníkovi a zachování dlužnických námitek proti pohledávce, které dlužník mohl uplatnit v době jejího postoupení. Tím jsou chráněna práva dlužníka a zákonodárce tak jednoznačně vyjadřuje, že zákon o finančním zajištění se těchto principů občanského práva nedotkne.

Pavlína Beránková,
advokátka

Michal Janák,
právní asistent

[Norton Rose v.o.s., advokátní kancelář](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 257 199 025

Fax: +420 257 199 027

e-mail: prague@nortonrose.com

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reklamace vad stavby](#)
- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)

- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)